

Oplegger Aanpak Duurzaamheid

Actualisatie van Expeditie Duurzaamheid 2014 - 2018

José van Beeck

Gemeente Woudenberg

26 maart 2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	0
1. Aanleiding	2
2. Stand van zaken, inclusief conclusies en aanbevelingen	2
3. Toelichting.....	3
1. Expeditie Duurzaamheid wordt aangevuld met een duidelijke ambitie.....	3
2. De focus van de Expeditie op de 3 M's wordt gelegd op de actuele opgaven Energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie	3
4. Actuele opgaven.....	3
1. Energietransitie	3
2. Circulaire economie.....	4
3. Klimaatadaptatie	4
5. Conclusie	5
Bijlage 1 Overzicht van de voortgang van Expeditie Duurzaamheid.....	6

1. Aanleiding

In juli 2014 heeft de gemeenteraad het duurzaamheidsplan 'Expeditie Duurzaamheid' aangenomen. Hiermee is in 2015 voortvarend gestart en een deel van de projecten is reeds afgerond. Enkele voorbeelden hiervan zijn: het vervangen van de lantaarnpalen, het behalen van de titel 'fairtrade gemeente' en de postcoderoos op de brandweerkazerne. Het plan had een looptijd tot 2018. Dit is aanleiding geweest om te zien of Expeditie Duurzaamheid nog voldoet en actueel is.

Naast het feit dat een actualisatie van Expeditie Duurzaamheid aan de orde is, zijn er ook veel ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid, bijvoorbeeld het landelijke klimaatakkoord. Uiteraard wordt er zo goed mogelijk ingespeeld op al deze kansen en ontwikkelingen, maar is er behoefte aan een goed overzicht van deze ontwikkelingen, hoe deze Woudenberg (gaan) raken en hoe wij hier op (gaan) inspelen. Een voorbeeld van een ontwikkeling is het opstellen van de Regionale Energiestrategie (RES).

Het landelijk klimaatakkoord heeft veel teweeg gebracht, qua bewustwording bij inwoners en bedrijven, maar ook wat voor werk er verzet moet worden binnen de gemeente. Gelukkig zijn we al jaren bezig en kunnen we deze ontwikkeling, samen met de ontwikkelingen uit de samenleving, gebruiken om voortvarend verder te gaan. De samenleving speelt een belangrijke rol; zij denken en doen mee. Zo hebben inwoners, bedrijven en organisaties mee kunnen doen aan de dialogotafel van de regio Amersfoort en ideeën en oplossingen kunnen aandragen voor een duurzame regio. In Woudenberg zijn inwoners actief betrokken bij het verduurzamen van hun dorp. We werken nauw samen met onder andere stichting Duurzaam Woudenberg. Naast de onderwerpen die in de oplegger benoemd worden, worden in het nog vast te stellen groenbeleidsplan + duurzaamheidsthema's als biodiversiteit en natuur belegd.

De oplegger laat de onderwerpen zien waar we de komende jaren de uitdaging mee aangaan. Belangrijk hierbij is het creëren van een breed duurzaam bewustzijn bij iedereen die in Woudenberg woont of werkt.

2. Stand van zaken, inclusief conclusies en aanbevelingen

Op basis van de stand van zaken kan geconcludeerd worden dat Expeditie Duurzaamheid in hoofdlijnen nog steeds actueel is, dat er geen aanleiding is voor een grote koersverandering en dus nieuw beleid maar dat een actualisatie nodig is.

De conclusies en aanbevelingen van de evaluatie zijn:

- Expeditie Duurzaamheid heeft een diversiteit aan onderwerpen die op verschillende manieren opgepakt zijn, in verschillend tempo zijn uitgevoerd met verschillende mate van inzet;
- Het werken aan duurzaamheid in de vorm van een expeditie (zonder harde doelen te formuleren) heeft goed gewerkt en heeft tot zichtbare resultaten geleid (bijvoorbeeld de lantaarnpalen, laadpalen, postcoderoosproject, WAUW!denberg, Energie in Woudenberg, fairtrade gemeente, ...);
- Er zijn stappen gezet op het gebied van bewustwording van inwoners, ambtenaren en bestuurders;
- Het betrekken van bedrijven is lastig gebleken en vergt een andere aanpak en/of meer tijd;
- Het bouwen aan een goed netwerk heeft tijd nodig gehad. Het behouden ervan behoeft continuïteit. Dit geldt ook voor bewustwording;
- We kiezen er voor om aan te sluiten bij de landelijke ambities.

- Duurzaamheid heeft een brede betekenis. We blijven de '3 M's' (mens, markt en milieu) nastreven, maar de focus moet nu liggen op de actuele opgaven, namelijk energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie;

3. Toelichting

1. Expeditie Duurzaamheid wordt aangevuld met een duidelijke ambitie

Wij sluiten aan bij de landelijke ambities, waarmee dus wordt voldaan aan de landelijke doelstellingen. Waar mogelijk wordt door middel van koppelkansen binnen de schaal van Woudenberg vooruitgelopen op de landelijke ambities. Wij zien de ambitie dan ook als een minimale en daarmee zeker te halen ambitie. We willen voorkomen dat de ambitie een papieren ambitie blijkt te zijn, doordat zaken technisch, financieel of juridisch niet mogelijk zijn. Als landelijk doelstellingen (op onderdelen) in Woudenberg eerder te behalen zijn dan de landelijk bepaalde streefwaarden, zullen wij ons daar natuurlijk hard voor maken.

2. De focus van de Expeditie op de 3 M's wordt gelegd op de actuele opgaven van energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie

In Expeditie Duurzaamheid is voor het duurzaamheidsbeleid als uitgangspunt gekozen dat er in de besluitvorming een heldere afweging wordt gemaakt tussen de consequenties van verschillende keuzes vanuit sociaal, economisch én ecologisch perspectief, oftewel mens, markt en milieu (3M's). Dit uitgangspunt willen we vasthouden. Hierbij willen we ons met name concentreren op de actuele opgaven, te weten energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. De drie opgaven worden, waar mogelijk natuurlijk integraal worden gezien. In volgend hoofdstuk worden de opgaven nader toegelicht.

4. Actuele opgaven

Hier beschrijven we kort naar aanleiding van de 3 thema's die we voor Woudenberg belangrijk achten, waar we mee aan de slag zijn gegaan. Daarnaast blijven we actief op datgene in Expeditie Duurzaamheid is beschreven en nog niet is afgerond of aandacht blijft vereisen, zoals bewustwording (zie ook bijlage 1).

1. Energietransitie

In de Klimaatwet is vastgesteld met hoeveel procent ons land de CO₂-uitstoot moet terugdringen. Daar wordt uitgegaan van 95% minder CO₂ uitstoot in 2050 (en al 49% in 2030). De wet moet burgers en bedrijven zekerheid geven over de klimaatdoelen.

In het Nederlandse Klimaatakkoord wordt een pakket aan maatregelen voorgesteld waarmee het reductiedoel van 49% in 2030 uit de Klimaatwet wordt gerealiseerd. Gemeente Woudenberg neemt dit reductiedoel over.

Een taak voor gemeenten is het opstellen van een Regionale Energiestrategie (RES). Voor Woudenberg geldt hiervoor de regio Amersfoort en moet gezamenlijk met de anderen gemeente een RES opstellen. Door het opstellen van de RES wordt inzichtelijk hoe (en waar) de reductie kan worden bereikt. Voor 1 juni 2020 moet de regio een 'bod' bij het Rijk neerleggen hoe zij de 49% CO₂-reductie in 2030 denken voor elkaar te krijgen. Daarna moet de RES elke twee jaar worden bijgesteld en moeten afspraken gemaakt worden over het behalen van de doelen. Hiermee zal Woudenberg in 2050 ook CO₂ uitstoot verminderd hebben.

Naast deze RES moet iedere gemeente voor het einde van 2021 een transitievisie warmte vaststellen. Daarin moeten voorstellen staan voor duurzaam aardgasvrij verwarmen en koken. Tevens moet daarin een tijdpad worden vastgelegd waarin de verschillende wijken en buurten van de gemeente, voor wat betreft hun warmtevoorziening, geen gebruik meer maken van aardgas. Naast de RES wordt in 2020 gestart met het opstellen van de transitievisie warmte voor Woudenberg en zal bij de vaststelling in 2021 duidelijk zijn welke wijken in Woudenberg voor 2030 aardgasvrij zijn, hierin wordt een relatie gezocht met het thema klimaatadaptatie.

Voor het verduurzamen van de woningen, wat een grote bijdrage moet leveren aan energiebesparing, zetten we 'Energie in Woudenberg' voort. Er wordt een wijkaanpak ontwikkeld, ondersteund door goede communicatie. Ook hierbij wordt aangesloten bij het thema klimaat adaptatie.

2. Circulaire economie

Wat gemeenten al doen rond afvalscheiding is het meest in het oog springend in het thema circulaire economie. Maar er is meer, bijvoorbeeld het stimuleren van bedrijven die producten repareren of afvalstoffen recyclen tot nieuwe grondstoffen. Met het in 2019 gepubliceerde Rijksbrede uitvoeringsprogramma 'Circulaire economie 2019-2023' zet het kabinet in op een ombuiging naar een duurzaam gedreven, volledig circulaire economie in 2050.

Ook in Woudenberg is omschakelen naar een circulaire economie noodzakelijk en kan deze transitie kansen bieden. Het is een thema dat niet stopt bij de gemeentegrens, maar waarin ook niet alleen het rijk aan zet is. Door de grensoverschrijdende thematiek zullen wij aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen en doelen. Maar kunnen ook zelf het goede voorbeeld geven. In 2020 zal een grondstoffenbeleidsplan worden opgesteld met daarin de circulaire ambities van de gemeente. 2021 zal gebruikt worden om te onderzoeken wat we als gemeente kunnen bijdragen en welke regionale of landelijke ontwikkelingen of samenwerkingen wij actief kunnen stimuleren binnen Woudenberg. Hierbij gaan we ook de kennis en (de gemeenten van) AVU en ROVA delen en, waar mogelijk, samen optrekken.

3. Klimaatadaptatie

In Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie is als doel geformuleerd dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Hoe dit vorm moet krijgen, is beschreven in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

In Woudenberg is klimaatadaptatie belegd in het Manifest Regionale Ruimtelijke Adaptatie (eind 2017), de regionale Klimateffectatlas (regionale kwetsbaarheden in beeld op gebied van wateroverlast, hitte en droogte) en de Blauwe omgevingsvisie 2050. De uitvoering is belegd in:

- Klimaatbestendige wijk /Waterberging/afkoppelen
- Uitvoering Basiswaterketenplan (BWKP) (max. variant) > Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)
- Groenbeleidsplan + (speerpunten: klimaatadaptatie, natuur en biodiversiteit, verduurzaming en innovatie en burgerparticipatie) (nog vast te stellen in 2020)

Het thema is goed belegd in de uitvoering, maar het is wel gewenst om het beleidsmatig meer te verankeren met andere beleidsvelden en vooral, nog meer dan nu, integraal op te pakken (zie ook energietransitie). De opname van dit thema in de expeditie zorgt voor de beleidsmatige verankering.

Door een ambtelijk ontwikkelteam 'Duurzaamheid' in te richten, wordt gezorgd dat er verbinding is tussen de drie thema's en dwarsverbanden in een vroeg stadium kunnen worden gelegd. Dit team zal ook verantwoordelijk zijn voor het opstellen van een jaarlijks uitvoeringsprogramma (en de uitvoering van dit programma).

5. Conclusie

Door middel van deze oplegger stellen wij het volgende over Expeditie Duurzaamheid vast:

- Een overzicht van de status van de routes en tussenstops zoals beschreven in Expeditie Duurzaamheid (bijlage 1 bij deze oplegger). Hier is ook aangegeven welke routes en tussenstops worden voortgezet;
- We blijven inzetten op het creëren van maatschappelijk draagvlak en het vergroten van de bewustwording rondom duurzaamheid;
- We blijven de '3 M's' (mens, markt en milieu) nastreven, maar de focus moet nu liggen op de actuele opgaven, namelijk energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie;
- We zetten in op pragmatische, realistische en uitvoerbare aanpak;
- We sluiten qua ambitieniveau aan bij landelijke doelstellingen en daarmee voldoen aan wat wettelijk verplicht is (zie kader, stand van zaken februari 2020);

Landelijke doelstellingen (februari 2020):

- 49% minder CO₂-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990;
- 95% minder CO₂-uitstoot in 2050 ten opzichte van 1990;
- eind 2020 ten minste 25% minder broeikasgassen ten opzichte van 1990 (uitspraak zaak Urgenda tegen de Nederlandse Staat);
- Nederland is volledig circulair in 2050;
- Eind 2020 heeft elke regio een Regionaal Adaptatie Plan (RAP) waarin de opgave in beeld is gebracht.

- We volgen de stand van de techniek en houden innovaties nauwlettend in de gaten en houden de haalbaarheid voor Woudenberg daarbij in het oog. Dit doen we onder andere door deelname aan netwerken en samenwerkingsverbanden.

Bijlage 1 Overzicht van de voortgang van Expeditie Duurzaamheid

In Expeditie Duurzaamheid zijn 3 routes uitgestippeld, waarbij verschillende tussenstops als concrete invulling om het einddoel te bereiken, zijn geformuleerd. In onderstaande tabel is de stand van zaken van deze tussenstops weergegeven.

Tussenstop	Wat?	Resultaat	Conclusie/ voortzetten
Route 1: Een duurzame gemeentelijke organisatie			
1: Duurzaamheidscoördinator en -ambassadeurs	<p>Door een duurzaamheidscoördinator voor 2 dagen per week aan te stellen, kunnen projecten serieus van de grond komen.</p> <p>Op elke afdeling wordt een duurzaamheidsambassadeur aangesteld die verantwoordelijk is voor de borging van duurzaamheid binnen de organisatie.</p>	<p>Binnen de gemeentelijke organisatie is een duurzaamheidsteam actief. Zij organiseren een keer per jaar een duurzaamheidslunch waarbij de collega's kennis kunnen maken met een duurzaamheidsthema (bijvoorbeeld voedsel of mobiliteit). De lunches worden goed bezocht en dragen bij aan de bewustwording binnen de organisatie.</p> <p>Onder andere door het opnemen van een kopje 'duurzaamheid' bij alle college- en raadsvoorstellen is duurzaamheid onderdeel geworden van alle werkprocessen.</p>	<p>Duurzaamheid is in de afgelopen jaren steeds meer in de aandacht gekomen. Hierdoor wordt het steeds beter ingebed in de organisatie en zijn duidelijke lijnen gelegd met thema's als klimaatadaptatie en economie. Anderzijds staat het onderwerp volop in de aandacht waardoor er veel op de duurzaamheidscoördinator en collega's afkomt.</p> <p>Inzet van een duurzaamheidscoördinator blijft voorlopig nog nodig.</p>
2: Gebouwen, kantoren en openbare verlichting	<p>Een up-to-date duurzaam onderhoudsplan voor de gebouwen geeft inzicht in wanneer welke maatregelen genomen moeten worden.</p> <p>In het inkoopplan 2014 is de gezamenlijke aanbesteding openbare verlichting opgenomen. Hierbij willen we verduurzaming en financiële aspecten meenemen.</p>	<p>Voor alle gemeentelijke panden is een energiescan opgesteld. De maatregelen die in deze rapportages genoemd zijn, zijn opgenomen in de onderhoudsplannen. Daarnaast is de openbare verlichting vervangen voor een duurzame variant, kopen we groene stroom in en wordt bij vervanging van het wagenpark en materiaal van de buitendienst gekozen voor een duurzaam alternatief.</p>	<p>Dit is ingebed bij (gebouwen)beheer. De ontwikkelingen en mogelijkheden voor Woudenberg worden zorgvuldig afgewogen bij o.a. onderhoud.</p> <p>Het (laten) doorrekenen van een CO2-voetafdruk zou een goede vervolgstap kunnen zijn, zodat we inzicht krijgen waar de meeste CO2 te besparen is. Dit zal dan breder zijn dan alleen voor de gebouwen en verlichting, maar voor alle aspecten van de gemeentelijke organisatie. Hier kunnen acties uit voortkomen die we nu nog niet hebben voorzien. Deze acties worden opgenomen in het uitvoeringsprogramma.</p>

Tussenstop	Wat?	Resultaat	Conclusie/ voortzetten
Route 1: Een duurzame gemeentelijke organisatie			
3: Samenwerken aan duurzame inzetbaarheid	De gemeente is voornemens om kansen te bieden aan mensen die nu een achterstand hebben op de arbeidsmarkt. Dit kan bijvoorbeeld door hen gestructureerd en als onderdeel van de gemeentelijke organisatie in te zetten. Nu gebeurt dit nog vaak op ad hoc basis.	Bij de buitendienst zijn medewerkers van Amfors werkzaam. Zij werken samen met de medewerkers van de gemeente in wijkteams. Beleidsmatig wordt onderzocht hoe social return kan worden opgenomen in het beleid. Hierbij wordt onderzocht op welke wijze dit aanvullend is op het doelgroepenregister.	Het staat op de regionale agenda. We volgen de ontwikkelingen en sluiten waar mogelijk aan. Dit wordt bewaakt door medewerkers van het sociaal domein en behoeft geen specifieke plek meer in het duurzaamheidsbeleid.
4: Gemeente Woudenberg als fairtrade gemeente	Om Fairtrade Gemeente te worden, moeten de gemeente en haar inwoners actief zijn in het bevorderen van eerlijke handel. De gemeente ontvangt de titel wanneer de lokale gemeenschap voldoet aan zes campagnecriteria	Met de werkgroep fairtrade Woudenberg is hard gewerkt om van Woudenberg een fairtrade gemeente te maken. Dit is in 2019 gelukt.	De werkgroep fairtrade blijft actief om de titel ook te kunnen continueren. Gedacht wordt aan een koppeling met de SDG's ¹ van de VN. Uitbreiding van de werkgroep is zeer gewenst! Dit vergt extra inzet om nieuwe leden te werven.
5: Verduurzamen mobiliteit	Wanneer bedrijfswagens aan vervanging toe zijn, moeten de milieuvriendelijke alternatieven serieus worden overwogen.	Eigen voertuigen die aan vervanging toe waren, zijn vervangen door elektrisch of een schonere variant op de oude.	Deze lijn zal de komende jaren worden doorgezet. Dit geldt ook voor het materieel van de buitendienst. Zie ook tussenstop 2.
6: Duurzame gebiedsontwikkeling in Woudenberg Oost	In de nieuw te ontwikkelen wijk Woudenberg Oost wordt duurzaamheid vanaf het begin meegenomen. Het gaat dan niet alleen om de woningen of bedrijfspanden zelf, maar om het gehele gebied.	Inmiddels zijn de ontwikkelingen rondom Woudenberg Oost (Hoevelaar) in volle gang. Hier zijn duurzame maatregelen op verschillende thema's meegenomen (energie, groen, klimaatadaptatie, biodiversiteit).	De uitgangspunten voor duurzaamheid zijn opgenomen in de project uitgangspunten en zullen in dat kader verder uit gewerkt worden bij volgende projecten.
7: CO2-compensatie	Als compensatie ervoor zorgt dat elders CO2 wordt vastgelegd, of uitstoot van CO2 in de toekomst voorkomen wordt, dan vermindert klimaatcompensatie het effect van de huidige CO2-uitstoot.	Hier is nog geen invulling aan gegeven.	Dit kan een maatregel zijn, voortkomend uit het bepalen van de CO2-voetafdruk.

¹ SDG staat voor Sustainable Development Goals. Dit zijn 17 doelen, omschreven door de Verenigde Naties met als doel een eind te maken aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering in 2030.

Tussenstop	Wat?	Resultaat	Conclusie/voortzetten
Route 2: Naar duurzame inwoners			
1: Bewust maken van duurzaamheid	Door informatie te geven, in gesprek te gaan met inwoners en acties te starten met duurzaamheid als thema, kan de bewustwording vergroot worden. De gemeentelijke organisatie kan daar een belangrijke rol spelen, maar zoekt nadrukkelijk de samenwerking met de samenleving. De goede samenwerkingsverbanden die er nu al zijn, zullen worden versterkt en verbreed.	<p>Bewust maken gebeurt door op verschillende manieren en momenten te communiceren en in gesprek te gaan. Een belangrijk moment in het jaar is WAUW!denberg, dat sinds 2017 jaarlijks in het cultuurhuis plaatsvindt rond de landelijke dag van de duurzaamheid (10-10).</p> <p>Door het aanbod divers te maken en voor een zo breed mogelijk publiek hopen we onze inwoners te prikkelen en stimuleren hun levensstijl te verduurzamen (denk aan wonen, voedsel, maar ook omgaan met elkaar).</p> <p>Daarnaast is het belangrijk om de informatie die er is, zo goed mogelijk te ontsluiten. Dit gebeurt bijvoorbeeld door een energieloket, Duurzaam Bouwloket en het project 'Energie in Woudenberg' (zie tussenstop 2).</p>	<p>Bewustwording is op gang gekomen door de verschillende projecten en acties (denk aan bijvoorbeeld Energie in Woudenberg, het repaircafé en WAUW!denberg).</p> <p>Met de RES en het verduurzamen van de woningen zal bewustwording doorgaan, evenals door het opstellen van de transitievisie warmte. Inschakelen van een gedragspsycholoog voor het communicatietraject kan een waardevolle aanvulling zijn.</p>

Tussenstop	Wat?	Resultaat	Conclusie/voortzetten
Route 2: Naar duurzame inwoners			
2: Het energieverbruik bij bestaande woningen verminderen	Er wordt gestreefd naar een energieloket voor elke gemeente, waarbij particuliere woningeigenaren informatie kunnen krijgen over het nemen van energiebesparende maatregelen. Hier wordt nadrukkelijk samenwerking gezocht met de regio voor kennisuitwisseling en een netwerk van lokale partijen (bouwers, installateurs, financiële instellingen, maatschappelijke organisaties). De gemeente heeft een faciliterende rol als het gaat om energiebesparing en opwekking van duurzame energie.	Woudenberg heeft een digitaal energieloket, Duurzaam Bouwloket. Zij verstrekken informatie, geven advies en koppelen bedrijven aan de inwoners. Met hulp van VNG-subsidie (innovatieve aanpak) is in samenwerking met de gemeenten in de regio Amersfoort een 'klantreis' ontwikkeld. Deze zijn onder de naam "Energie in Woudenberg" ondergebracht bij stichting Duurzaam Woudenberg. Inmiddels zijn er referentiewoningen beschreven, energieambassadeurs actief en is er de mogelijkheid om (met subsidie) een energieadvies te laten maken van een woning. Bij het project zijn ook aannemers, installateurs, glaszetters, etc. betrokken. Dit alles wordt begeleid door een externe projectleider.	Energie in Woudenberg zal de komende jaren een belangrijke rol krijgen in het verduurzamen van de (particuliere) woningbouw om zo het (fossiel) energieverbruik substantieel te verlagen. Stichting Duurzaam Woudenberg heeft hier een ondersteunende rol met onder andere de energiecoaches. De regeling reductie energiegebruik (RRE) die met ingang van 2020 gaat lopen, geeft een nieuwe stimulering. Aan Woudenberg is hiervoor een bedrag van €67.500 (incl. BTW) toegekend.
3: Het bevorderen van duurzame mobiliteit	Het is wenselijk om zowel aan het veranderen van gedrag (anders verplaatsen (gebruik fiets, openbaar vervoer en elektrische fiets voor langere afstanden)), 'Het nieuwe werken' en deelauto's) als aan het vergroenen (schone voertuigen en introductie schone brandstoffen) aandacht te besteden.	Er zijn beleidsregels opgesteld voor elektrische laadpalen en er is een constructie getroffen waarmee inwoners laadpalen kunnen aanvragen. Daarnaast wordt bij nieuwe ontwikkelingen rekening gehouden met goede fietsverbindingen. Binnen de gemeentelijke organisatie is aandacht besteed aan mobiliteit tijdens een duurzaamheidslunch en challengeweek.	We sluiten aan bij het provinciale initiatief 'Ik fiets'. Hier worden, via een app, fietsers beloond met een puntensysteem waar vouchers voor kunnen worden verkregen. Lokale ondernemers kunnen meedoen door bijvoorbeeld het aanbieden van vouchers (www.ikfiets.nl). Deelname door zowel ondernemers als inwoners aan ikfiets wordt verder gestimuleerd. Daarnaast wordt onderzocht wat de mogelijkheden voor deelauto's in Woudenberg zijn. Heel concreet loopt er een onderzoek naar elektrische deelauto's in de wijk Hoevelaar. Ook vanuit de RES zal aandacht zijn voor duurzame mobiliteit.

Tussenstop	Wat?	Resultaat	Conclusie/voortzetten
Route 2: Naar duurzame inwoners			
4: Duurzaam consumeren	Duurzaam consumeren is consumeren zonder dat dit nadelig is voor mens en milieu. Rekening houden met hoe producten zijn gemaakt, niet meer gebruiken dan nodig is en zorgen dat producten na gebruik een goede bestemming krijgen.	In het Cultuurhuis is elke derde vrijdag van de maand het repaircafé. Stichting Duurzaam Woudenberg is hier de trekker van. Het repaircafé is sinds de eerste editie begin 2017 een succes. Er komen mensen naar toe om iets te laten repareren, maar ook voor een praatje en een kopje koffie. Samen met stichting Duurzaam Woudenberg is het initiatief genomen om een postcoderoosproject te starten. Hier zijn de juiste partners bij gezocht. Na flink wat hobbels is het uiteindelijk gelukt om dit op het dak van de brandweerkazerne te realiseren. Sinds half september 2019 wordt hier door middel zonnepanelen duurzame energie opgewekt voor de inwoners en bedrijven van Woudenberg. Door de invoering van diftar worden Woudenbergers gestimuleerd om bewuster met hun afval om te gaan. Dat zij dit serieus nemen, blijkt uit de goede resultaten die tot nu toe zijn behaald.	Het repaircafé loopt goed. Een mogelijke uitbreiding is het te combineren met andere thema's, bijvoorbeeld een imkercafé of een energiecafé. Duurzaam consumeren ligt dicht tegen circulaire economie. Onderzoek naar hoe dit een plek in Woudenberg moet krijgen en behouden is noodzakelijk. De mogelijkheden van het opwekken van duurzame energie in lokaal eigendom is een voorwaarde van het klimaatakkoord. Onderzocht moet worden hoe dit in Woudenberg vorm kan krijgen (bijvoorbeeld door het oprichten van een energiecoöperatie). Hier zal ook de relatie met de transitievisie warmte worden onderzocht. Daarnaast worden de mogelijkheden van een nieuwe postcoderoos onderzocht.

Tussenstop	Wat?	Resultaat	Conclusie/voortzetten
Route 3: Naar duurzame bedrijven en organisaties			
1: Maatschappelijk verantwoord ondernemen stimuleren	Vanuit de gemeente kan voorlichting worden gegeven over maatschappelijk verantwoord ondernemen (bv bij het bedrijvenloket) en een bijeenkomst aan worden gewijd. Hier kan worden geïnventariseerd of er belangstelling is voor een MVO-platform waar kennis en ervaring worden samen gebracht en ontsloten. Dit zou goed in samenwerking met de regio Amersfoort kunnen worden opgepakt.	Maatschappelijk verantwoord ondernemen is een breed begrip. Voor het halen van de titel 'fairtrade gemeente' is ook een aantal ondernemers beoordeeld op het aspect maatschappelijk verantwoord ondernemen. Via de groep 'Woudenberg werkt samen' is geïnventariseerd wat voor Woudenberg mogelijk was. Hier werd geconcludeerd dat de bedrijven te divers zijn voor een grootschalige aanpak en dat een aanpak op maat nodig is. Door het stoppen van 'Woudenberg werkt samen' is hier tot nu toe nog geen vervolg aan gegeven. Tijdens WAUW!denberg 2018 is getracht een avond over maatschappelijk verantwoord ondernemen te organiseren. Door gebrek aan belangstelling is de avond geannuleerd. Wel heeft de gemeente gefaciliteerd in contacten tussen verschillende bedrijvenkringen in de omgeving voor het uitwisselen van ideeën. Een geslaagd initiatief is de matchbeurs. Deze heeft in 2017 en 2018 plaatsgevonden tijdens WAUW!denberg. Hier zijn verschillende (maatschappelijke) partijen bij elkaar gebracht om met gesloten beurzen iets voor elkaar te betekenen.	Bij bedrijfsbezoeken van het college wordt MVO ter sprake gebracht. Begin 2020 zal met actieve betrokkenen opnieuw bezien worden voor wie de meerwaarde van een matchbeurs het grootste is en hoe deze het beste vorm gegeven kan worden. Onderzocht moet worden hoe circulaire economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen elkaar kunnen versterken. Daarnaast worden de mogelijkheden onderzocht van een gezamenlijke aanpak voor het plaatsen van zonnepanelen op bedrijfsgebouwen met behulp van SDE ²

² De subsidie Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE) bestaat uit een vergoeding per duurzaam opgewekte eenheid (kWh) elektriciteit voor een periode van 15 jaar.

Tussenstop	Wat?	Resultaat	Conclusie/voortzetten
Route 3: Naar duurzame bedrijven en organisaties			
2: Toezicht en handhaving energiegebruik	Door handhaving en het toezicht op naleving van de Wet Milieubeheer kan een bedrijf verplicht worden energiebesparende maatregelen te nemen. Het Servicebureau Gemeenten (SB G), die voor onder andere gemeente Woudenberg milieuvergunningen handhaaft bij bedrijven, controleert dit en RUD Utrecht zal dit voortzetten	Handhaving op energiegebruik wordt verzorgd door medewerkers van de RUD. Zij controleren op de EED en activiteitenbesluit. Hier is met ingang van 1 juli 2019 de informatieplicht bijgekomen.	Dit is nog onvoldoende gebeurd. De RUD kan bedrijven adviseren over energiegebruik. Uitbreiding van het takenpakket van de RUD is wenselijk om energiebesparing bij bedrijven goed te laten landen. Hier wordt in 2020 mee gestart.